

Előfizetési feltételek:

Egy évre	6 frt.
Felévre	3 frt.
Negyedévre	1 frt. 50 kr.
Egy szám ára	0 kr.

A lap kiadóhivatala **Nobel Armin** könyvkereskedésében van, hová az előzetesek küldendők, minden egyéb közlömeny a szerkesztő nevére (polgárisoklái épület) ezmezendő.

MAGYAR VIDÉK.

Hirdetések

négyzet centimetryi tér szerint számítottatnak. — Egyzserű beiktatás ára minden négyzet centiméterért 1 krajczár. — Helyeg külön 30 krajczár. — Előfizetőnk kedvezményben részesülnek.

Nyílt tér peltisoronként 10 krral számítottatik.

SZÉPIRODALMI, ISMERETTERJESZTŐ és TÁRSADALMI KÖZLÖNY.

MEGJELNIK MINDEN SZERDÁN ÉS SZOMBATON.

Ne hagyjuk el a népet a nemzettest zömét.

E lapok 36-ik számában e komoly szótól olvastam: „Térjünk meg.” En többet mondok, eszeledjünk is, mert szomorú idöket élünk, melyeknek boris fellégből mostoha viszonyok villána ezikázik a haza felett, s a kétségbeesés már-már eloszlatja a reményt egy jobb boldogabb jövő és jobb lét felett, mert a szegény földművelő nép ajtaján a nyomor kopogtat be. Ne hagyjuk el a nemzet-test e nagy zömét, s a már majd minden iránt közönyössé vált néphe öntsünk bizalmat, és segítségük sivar-oltriszonyait közt; tegyük érte, a mit tehetünk, hívjuk fel a felette intézőket, megmetni érte minden, s mentünk meg a hazánkat, mert nagyon félsz, hogy az általános elszegényedés új népet fog állítani e földre, egy olyat, a melyben kérdés, lesz-e hazaszeretet!

Látjuk a hírlap-irodalom terén az általános hangzotlatott részvétet, mi mégis úgy tünik fel, mint egy bolygó tűz, mely itt ott lábra kap, hogy ismét elenyésszék! S miért? mert a mai kor a kapkodás kora. Felvesszünk egy eszmét, hogy mihamarabb elejtjük, ahelyett, hogy azt kifőjtökné, megmutatnók életrevalóságot, s azt alkalmaznók is, hogy a ezért, mi életrevaló elerhessék.

Nagy baj az élet szimpadián, ha mindenki csak ömaga részére játsza szerepét, nem keressze az összefüggést, s ez a mai kor legnagyobb bűne és ez az egoizmus, mely az egy is lahya társadalmi életet felbontja, s magát a nemzetgazdaságot ziláltá teszi, kizsákmányol mindent, nem törődik a fieddel, elhalaványítja s végre megöli a hazaszeretetet!

És valljuk be őszintén azon nagy bünt is, — hogy az idegen intézmények majnai vagyunk, nem tekintünk többé a nemzet jellegére, szellemére, szokásaira, hogy ezekből meritenünk, s ezekhez alkalmaznánk vagy átdomtanánk mindazon intézményeket, melyek a közös jólét előmozdítását részünkre megszereznek, hogy ne lennének azok oly idegenszereték! Nem, ezt mi nem tesszük, nekünk a

különlegességek kellenek, mi kicsinyeljük önmagunkat, s nemzetünk lefolyt életét kevésnek találjuk arra, hogy abból szednők azon adatokat, melyek alkalmazása a nemzet nagyságát hoznák létre, nem! Ezt ismét nem tesszük, jobban kellenek nekünk az idegen intézmények, vagyis olyanok, melyek más népek életviszonyaihoz mérve és alkalmazva, azok szelleméből jöttek létre, s melyeknek keserű gyümölcsét első sorban mi emészthetjük fel; ki tudja, a jövő nemzedék le tudja-e ezt a nemzet oltáráról söpörni, vagy bele éli-e magát?

Mi tökéletességre nem akarunk vergődni, de nyargalni igen, mint a vihar, mely végre elhagyad, s önmagát emészti fel. A tört kicsinyenként elveszítjük lábunk alól, melynek még most csak tánczolunk, s némileg magunk hegedülünk; de a hangjegyek idegenszereték, addig-addig járjuk ezt a boldog nótát, utóbb is elsorvadunk bele.

Azért hatoljunk be mélyen helyzetünkbe, ne tekintünk azt oly fényesnek mint hirdetni szokták, ismerjük meg, hogy rohamosan haladunk az elszegényedés felé, s keressük meg azt az álláspontot, a melyből kiindulva, a földművelő népek is egy jobb létet szereshetünk, hogy eloszlassuk a kétségbeesést, mi a nyomorral karöltve jár, egyik házból ki, a másikba behatolva, maguk után hagyva a szomorú helyzet átkát, mi egyformán lesújtja az eszt, és szívet, hogy megfásuljon a gondolat, s így megölje a nemzet önbizalmát.

De szabad-e kétségbeesünk, szabad-e nemzetünknek a sors csapásai alatt összegörnyedni, s félteni maradni? nem, még áll nemzetünk, s táplálja a hazaszeretetet, a nemzet oltára még összerombolva nincs, még van bennünk erő s akarat, iparkodjunk az életrevaló eszmék gyümölcsét összehordani, s a nemzet oltárára lerakni, mik a nemzet-testnek tápanyagul szolgálhatnak, hogy éljen s el ne vesszen!

A búvár a tenger fenekére száll le, hogy felszínre hozhassa az igaz gyöngyöket. Kutassunk mi is lent magunk között a nemzet-test zömében, be kell hatolni a gunyhóba is, s létre

hozni s kicsiszolni ott a legdrágább igaz gyöngyöt, az erényt, munkát és szorgalmat, s takarósságot, mi meg fogja teremni a maga gyümölcsét, és a még bekövetkehető nyomozott körülmények között, a becsületes önfentartásnak első tényezője leend.

Minek kell az állam czéljának lenni? Annak, hogy a polgárok nemesüljenek. Tehát oly kormányval kell bírnia, mely első sorban nemzeti, s oly intézmények előteremtője legyen, melyek által a szellemi művelődés a gyakorlati élet terére is átvihesse, s gondoskodjék, hogy a nép, mely ugy is mindent ad, ne csak arról holnapra éljen, s ne fossza meg azon szükséges eszközöktől, melyek elvonása magát a nemzet testét fekélyesítene meg, tehát szükséges, hogy a kormány a nyíltság terére lépjen, működése ne beburkolt, de nyílt legyen, hogy a bizalom ne csak a kormány iránt emelkedjék, de a nemzet önfentartási bizalma is fokozódjék, mert mint nagy hazánkfa Kossuth, emlékiratai 51-ik lapján mondja: „nemzetnek csak a lemondás halál.”

Már Krisztus előtt 484-ik év körül Kon-fu-cse — (Konfucius) Chinának reformátora, s később számtuzott bölese egy mondatával arra figyelmeztette ugy a kormányt, mint nemzetét, hogy „soha sem fog oly nemzet elenyészni, mely magában bizik” ki mint reformátor kifürkészte a nemzet szellemét s mindazon sajátságokat, melyek nem ellentétesek, a haza álláspontjával nem összeinközök, a szellemi művelődés terén és az állami viszonyokban, s a nép jelleméhez mérve, javítá s alkalmazá.

Mit látunk a természet nagy működési rendszerben? Azt, hogy nem létezik körülöttünk oly anyag, melynek létrehozásában a föld szerepet ne játszott volna, vagy jelenben is ne játszanék, tehát mindemnek kiindulási pontja a föld, mi anyai élő lénynek éltet ad.

A mi kedves hazánk népe nagy részben a föld talajához van kötve, melynek hasznait kiaknáznia kellene, de melyen jelenleg nagyobb részt egy hagyományos művelési rendszer után bizony

T Á R C S A .

Megegy . . .

Megegyek! s alig várom, hogy ott legyek,
Hova anyai emlék esábitva von,
„Jer!”, mondák „mi várunk” s én „ott leszek!”
Azt zengi a zsongó lány fuvalom.

Ábrándaim már feléd lebegnek,
S szívemet én magasra hangolám,
Örömteli szókkal folyózólok
S rá válaszolod mintha már hallanám.

Itt hagyom én érte dús kincsaim
Mit érnek már azok fenéküled?
Elhagyom örökre im övéim
S hozzád gyorsan, sietve elmegyek.

Hisz oly jó lesz nekem karjaidban
Pihenni és a bűt feloldni mind,
S mint tört rózsna-bimbó habhullásban
Én is, mint az, élni kezdek megint!

Megegyek! s alig várom, hogy ott legyek,
Hogy megnyerjem viszont szerelmedet,
De addig míg föléd távol leszek,
Engedd megállani lépteidet!

A mélységből.

Gondolatim lejtik szárnyukat
S alá hullnak magasból mint a sas,
Elregeve azt fájón, titkosan,
Mit szenvedek, hogy engem megsírass.

Hozzád repülne már a gondolat,
De nem lehet, eltörve van szárnya,
Emelkednének azok feléd
Égyedül csak tégedet imádvá.

De hasztalan, ide száműztem
Hova gondjaim árnya összegyűl
Szegény lelken az már elhalni kezd
S szívem, ugy érzem, hogy megkövül.

E mélység itt, s feléd száműzre
Szólj kedvesem, te ezt, hogy engeded?
De nincs válasz, nem hallom hangodat,
Ah, érzem azt, megvetsz s megértelek!

Szántó József.

Egy majálison.

Napló-török.

Jön a majális! az ezt megelőző napokban a tatákra, a szelid türelmes juhokra, alig lehet ráismerni, annyira elinonítja az asszony-szűcség durbos természetüket. — A ki megingathatlan magatartásában, szilárd elveiben következetes volt, most

oly szelid mint egy bárány, oly hajlékony mint a nádvesző. Ki — a farsangot kivéve egész esztendőn keresztül oly kevésszer részesült egy nyájas pillantásban, forró ölelésben, most csak úgy bűml az „atyuska” „drága tata”-féle megtisztelésen, s menyre-földre esküszik, hogy oly kedves felesége nincs széles e világban senkinék, mint neki.

Még furesább oldala is van ennek a majálisnak, mely méltó a megörökítésre, értem az előkészületeket. Lehull ilyenkor minden választal önkéntelenül, melyet az előítélet ember és ember közé állított. Minden szoba varroműhelylyé változik. Az a kéz, mely eddig csak a zongora billentyűit érintette vagy ölelet simogatott, ép oly hivatászerűen forgatja a tűt, ollót, mintha ezek társaságában nőtt volna fel. —

Sőt, mi több, valóságos varróénekekké lesznek: mert másik, szállagok készítése, eszközása, ruhák felkötése mind előzetes tudományt (bocsásson meg a magas hölgyvilág merészségemért) igényel, melyet csak varróénekek mellett praxis által lehet elsajátítani . . .

Hát az ifjuság? No evel meggyűlt a professzoroknak a dolga. A könyv kinek-kinek kihull a kezéből, az ész szépen félrehozódik, a szív dobog, a köbél dagad, a tanterem kong . . . (hogy mitől, fölölleges megmondani) az ábrándok meg nyúlnak, mint az árnyék, a jövőbe vetett remények feszülnek,

csak elősködik, ahelyett hogy az önfentartáshoz szükséges hasznat abból kiszakmányolná. Mert hát azon megrögzött öntudatban fetreng, hogy apám, öreg apám is ide, oda, itt szántott vetett. És mi ennek az örült eszménynek oka? Az, mert nem mutatja neki senki, vagy a látottak után kapkod csak, de nem tanulta sehol, pedig fel kellene ismernie, hogy mai nap a kornak már más, s több igényei vannak, mint voltak a század közepén, hogy több igénye van ma már a napszámosnak mint azelőtt a kisebb földbirtokosnak volt, pedig ezen igények helytelen alkalmazása, hazánk némely vidékén annyira behálózta a szegény népet, hogy falvak pusztulnak el, s ezen igényeknek hódolva a nép elbukik.

És hogy népünk e ferde irányt felismerhesse, a kormány legszorosabb kötelessége a nép mevelésére ugy hatni, hogy az ne csak szemléljen legyen, de tetelges munka köré is hasson, hogy erejét ne fecsérelje.

Hazánkban az egyes nagy földbirtokról gondoskodva van, mert a gazdasági intézetekből a gazdászatra képezett tehetségek vagyis a fiatal emberek szép számmal kerülnek ki, kik megfelelően azon hivatásnak, hogy az uradalmakat okszerűleg kezelhessék, tehát a nagy földbirtokról elegendőleg gondoskodik az állam, hogy fönálljon és el ne enyészék.

De lássuk a kisebb földbirtokosokat! Nézzük azt a millió kezét, mely működik, s melyből milliók várják az életfontartást, mely a nemzet-test zömét képviseli, s az állanteher legnagyobb részét is viseli: van-e erről gondoskodva, hogy hivatásának megfelelően? hogy a földmivelés nála fokozatosan emelkedjék, a munka, szorgalom s takarékoság kifejlődjék? Nincs!

Itt látjuk a kisbirtokosokat mint mostoha gyermekeit a hazának, kiknek a szegénység nem nyújthat módot, hogy a gazdasági intézetekbe gyermekeiket elküldhessék, hanem arra vannak utalva, hogy szegénységükön fogva ne tudjanak semmit.

Lehet, hogy vannak, kik ezen állításom igazságát agyon akarják vágni, s rá mutatnak a rendezett falusi elemi iskolákra. Szegény jámborok, be is kellene ám azokba tekinteni; igaz, hallunk ott feleleteket természetből, természet-rájzól, polgári alkotmánytan, s egyházi alkotmánytanból; látunk ott medvéket, elefántokat, kigyókat, majmokat, különféle szarvas-bogarakat, vagyis látunk egy épen nem alkalmas, de idegenszerű tanrendszert, melynek gyümölcseitől bizony nem fog izmosodni a nemzet-test, noha két kéz tartja füstökét, mert látjuk: hogy a kormány behozta a falusi iskolába az alkotmánytant, ennek ellensúlyozására a felekezeti iskolákba az egyházi alkotmánytant hozták be, a mi pedig annyit tesz, ha te rabold a gyermek idejét, én is rablom annak idejét.

mint a vitorlák, csakhogy ne legyen hajótörés, mert a mi veszendőbe megy, az nem földi jó...

De menjünk kérem a majálisra!
Gyönyörű ékítésben pompázik az erdőközszarva táncszélly, mintha Olymp lakói leakartak volna szállani Ambrózsiást köstölnei és Nektárt élvezni. Orpheus, — akarom mondani Cseserynés rákezd dallamára, melytől megindulnak a kövek... azaz boesánat! a tánczosok.

*
— Rudi! Rudi! kiált egy éltas asszonyg az éppen előtte eljött fiatal jogászra.

Rudi a hölgy elé siet és illedelmesen kezét csókolni neki.

— Kedves Rudi az istenért lasabban és figyelmesebben táncoljon, mert vagy elejti leányomat vagy úgy átizzasztja, hogy beteggy lesz.

Az ifjú tánczosnője mint özike sikamlik a zsörtölődő asszonyságához:

— Oh mamácskám! én nem szeretek, én nem tudok lassan táncolni, Rudi meg sokkal ügyesebb, hogysen elejtene.

Hálapillantás Rudi részéről! — — —

*
— No fiatal barátom! önöknek igazán fejedelmi majálisuk van.

— Hogy értsük ezt kedves urambátyám?!

— Már hogyné volna ott fejedelmi a majális,

vagyis nyomjuk a gyermeket a rákjegybe.

Ha gondoskodik az állam a nagybirtokról, gondoskodnia kell a milliókra menő kisbirtokosokról is, és gondoskodnia kell az ahhoz tartozó munkás osztályról, eselődéséről s napszámosról is, és hogy a czél előressék, a falusi elemi iskolákra is kell szult feltektni, és pedig úgy, hogy csakis a nélkülözhetetlen tantárgyak mellé oly tantárgyak hozassanak az iskolába, melyek a mezei és házi gazdálkodás, s a mindennapi élet egyéb viszonyait ismertetik, tehát oly tankönyvek alkalmaztassanak, melyek nem szóhalommal, de a nép nyelvében, érthetően vannak írva, s azok gondolkodásához mérve szerkesztessenek, s az időt rabló tantárgyak, — minőket a falusi gyermekek értelmetlenül megagolnak, s elég hamar elfelejtnek, de különbben sem veheti legkisebb hasznát — elvetteszenek; a más éghajlati állatok helyett a hasznos házi állatok fajkülömbösége, azok kifejesztése, a konyha és takarmányvívonyék miképi természet, és hasznossága mutattassék és fejtessek ki; a gyakorlat s értelmi olvasás ugy szerkesztessék, hogy a házi munka körébe vágjanak, s így azok hasznossága a gyermekekbe már kis korukban gyökeret verjen, s magokba szívják a munkát, szorgalmat, s megerősödjék bennök azon tüzetes foglalkozás, mi a felsoradált korban majd az apja mellett, vagy saját munkakörében egykor még inkább fokoznia kell, hogy megismerje a föld termő részeit, azon külömbözöttü földrészek miképien megmunkálását. De a gyermekekre lélektanilag is hatni kell, hogy felismerhesse, mikép csak a munka és szorgalom után követheteli majd egykor kézi keresményével a bért, a szerint, miként azt megszolgáltá, megérdemelte.

A feladat nem nehéz, csak akarnia kell az államnak, s egy ily új tanrendszer új alkalmazást fog eszközölni, s a nemzetgazdászati felvirágzásának előmozdítója, s a társadalmi élet kibővítője leend, s e szerint a falusi elemi iskolák gazdasági falusi iskolákká alakulnának át, melyekben a gyermek értelemszerűen mellett a gyakorlati téren — mert hiszen módjukban állana — örömmel fog mindazon tárgyakkal foglalkozni, melyek között ugy is él, mozog, a szőlői körben elég hamar el fogná mondani, hogy ma ezt és azt tanultam, s az elmaradott apát már mind gyermek oktatni tudná!

És, hogy az ily iskolák felállítása tökéletesen eszközölhető legyen, a gazdasági tantárgyakat be kell vinni a képezdekkbe, mint olyanokat, melyek a kisebb gazdasázt terén alkalmazhatók.

Mint afele falusi ember tapasztalásból beszélek, de más irányban is kijút — a tapasztalatból. Nem tudom jelen ezikkbenben a czélnak megfelelőleg fejtettem e ki a falusi iskolákra vonatkozó eszméket, de e lap keretéhez mérve

hol a lady patronesse valóságos királyi alak...
Mennyi bübaj van egész lényem! Higgyék el öcsém uramék, nem nyerhetek volna meg kedvesebb hölgyet mint B. Ferenczné ö nagyságát. — Bámulatos szépség!! —

— Ej, ej, urambátyám! felejténi látszik kedves leányait. ?

*
Zuhanás, csakhamar aztán sikoltás hallatszik. Gyula bácsi ejtél el Etelekát; ez megjött ugyan, de komolyabb baja nem lett.

— Ugyan Gyula bácsi, mikor tánczolt utoljára?!

— Ezelőtt mintegy 20 évvel kedves hugom, éppen a magácska lakodalman, mikor férje, amiért nagyon is bele merültem a magácskával folytatott udvarlásba, kissé meg is haragudott rám.

— Bizony kár volt haragudnia*, viszonzá Eteleka mamája most már igaztobbtabban és gúnyosabban, mert igazán vannak kellett volna lennem, ha egy 35-40 éves férfi udvarlását elfogadtam volna, egy 25 éves, derek férj oldala mellett.

*
— Ugyan mondja meg kedves Ilonkám!

„Kérem, kérem! — Még nagysád is... ?

„Na tudja! ne haragudjék Laczi lelkem, mert látja, ha én magának megengedem, hogy engem tegezzen... .

lehetőleg röviden iparkodtam körvonalozni, s talán nem követek el vétkeket, ha a t. tanfelügyelőkhöz figyelmébe ajánlom, kiktől a nemzet megvárja mint a haza fiaitól, hogy ne csak a kormány-rendeleteit hajtsák végre. hanem az iskola látogatás alkalmával figyelemmel kísérjék mindazon mozzanatokot, mik a gyermekek fejlődésére, s jövő életrendszert befolyásúra, jó vagy káros hatásnak, s e szerint fölfelé figyelmeztessenek, hogy azok fejleszteszenek s orvosoltassanak.

És az a két kéz, mely felekezeti iskoláink füstökét tartja, ne nyomja vissza a szegény falusi gyermekeket, hanem az a két kéz, apai szeretettel emelje ki a tudatlanság hinárjából, és iparkodjék azon térére emelni, a melyen e fényes gyöngyök erény, munka, szorgalom s takarékoság ragyognak.

Meg vagyok győződve, hogy e lapok tek, szerkesztősége is figyelemre méltatja ezikkemet, s ha annak életrevalóságáról meggyőződik, ahöz nem csak hozzá szól, de füzetesen foglalkozik is vele. — Isten velünk.*

Kis-Udvarnok, 1880. máj. 14-én.
Kélez József.

GAZDASÁG.

A vetések állása. A legközelebbi napokban beállott országos eső általában igen kedvező befolyást gyakorolt a vetések állására. A szárazságot máig eddig csak tengődő növényzet az eső folytán erőshöz jutott, szóval az egész növényi élet fokozott fejlődésnek indult, mi által az aratási kilátások tetemesen javultak. A beállott kedvező időváltás folytán most már — eltevéntve a később netalan bekövetkező elemi csapásoktól — a buza-termés ha nem is lesz valami nagyon bő, de mégis jó aratásra

*) Tisztelt munkatársunk oly kérdést fejtett, mely valóban megérdemli, hogy vele füzetesebben foglalkozzunk. Hát bizony mi is csak azt mondjuk, hogy elemi tanügyintézetek list s a Munches faul im Staate Dänemark. A mit a mai népiszkolából csinálni akarnak, az már valóban nagyszerű, csakhogy rosszabb értelemben véve nagyszerű. Nem elég, hogy — gyermekeink krokodilokról, kínai falvakról, a Quadalquivirről meg tudj Isten még miről kell tudomásának lenni, hát még jó g a s z o k k á — lásd „alkotmánytan“ — nemzetgazdászokká — lásd „takarékpénztárak“ — mesteremberekké — vide „házi-ipar“ — kertészekké — vide fa- és iskolakert, szóval Universal geniekké akarják tenni, s mit érnek el ezzel az experimentálással? Hát csak azt, hogy a gyermek, a népiszkolából kikerülve, semmit sem tud, a mi neki köznapi életében hasznára válnék. — Tisztelt munkatársunk azon férfiak egyike, kiket a miniszterium iskolák látogatásával bízott meg, tehát tapasztalásból ismeri a viszonyokat, s mi, kik e kérdéssel szintén foglalkozunk, hozzá tehetjük, hogy jól ismeri, és tudja, hogy mire van szükség a népek. Egyébként ez ügyre alkalmasly még visszatérünk. Szék.

— Hiszen, nem is tegeztem én...
Ugy ugy, na egyébiránt hát felelde kérem... mit is akart az előbb kérdezní?

— Hogy mondja meg, miért ellenzik szülei, hogy nóm legyen?

— „Atyuska csak édes atyjára nehezted; de legyen csak csesenes és bizák bennem, mert én inkább kész vagyok vón leányk maradni, mint olyanak adni kezemet, kit nem szeretek.“

És boldogan tekintetek egymás szemébe. —

*
Zoltán tánczközben esőket lehel Irénkének gyönyörű szöke fűrteire; Irénke pedig Zoltán ingnek vasalt fodrát esőkolta meg. — Jegyben járnak — jegyzi meg Madáriné, ki a tánczosok minden mozdulatát figyelemmel kíséri.

— Mama igazítsa meg a hajam! Ah kérem szolgálhatok gombostűvel? Dicsérendő szolgálatkészség! Isteneim! ha én lehetnék az a rózsá*, sohajj fel egy haloványt ifjú, molgláva egy szép piros rózsát egy grácia köblen.

Lehet, hogy a piros szint irigyelte...
Engel Mór.

nyújt kiltatást. A rozs-vetések szintén igen megújultak, azonban mivel már nagyobb mértékben meg voltak romolva a legjobb esetben is csak közepe termésre lehet kiltatás. A rezece-vetések, melyek kitermésére és Bánánban nagy területet foglalt a Bácskában és a hozzáz és erős teli, különösen a márciusi fagyok következtében annyit szenvedtek, hogy az átlagos termés alig lesz több a középtermés 20–25 százalékánál. A káposzta-rezece szintén sokat szenvedett, mindamellett lehet számítani a renket és középtermés 70 %-ára. Az árpa, zab és tengeri vetések, általában igen jó aratásra nyújtanak kiltatást.

Uj hazai ipartelepek. A tervben levő vítorlásvásáryn szervezte a rentabilitás tekintetében szakértők által megvizsgáltatván, konstátáltatott, hogy az minden tekintetben jól kifizetheti magát, különösen, ha az állami szükségletek tárgyában a kormány legalább néhány évre a szállítást egy részét a grának biztosítja. — Ezen kívül — mint a „Magyar Ipar” írja — még több más fontos ipartelep létesítése tervbe van véve; így többi közt Gümörmezőkben nagyobb szabású papírgyártat terveznek, — hasonlóképp egy nagyobb szövőgyártat egyrészt len és kender, másrészt gyapot számára. — A Budapestben tervezett nagyobb üvegipar-vállalat részben óta szunyadó terve is mind jobban előtérbe lép. A mi különösen az üvegipart illeti, egy másik nagyobb szabású gyár terve felszökik előtérbe mely sok tekintetben alkalmasnak látszik tökéletesítésre. A dolgok ezen helyzetében igen kívánatos volna, ha az állam az iparegésztől által javasolt elvek alapján új telepek és különösen új iparágak meghonosításának megkönnyítésére, kedvezmények adására határozna el magát, és pedig lehetőleg rövid idő alatt, miután ez esetben a vállalkozási szellem, mely minden irányban életezni kezd, nagy lendületet vehetne a tőren; és miután az 1872–73. évi alapítások alaposan megtanították beunkéket: hogyan nem kell a dolgohoz fogni, ez alkalommal biztosabban remélhetünk az állandó és tartós sikert. (*G: M*)

Irodalom.

Rummy élete. Irta: Körösi László. Előfizetési felhívás Dr Rummy Károly György pályatörténetére s munkásságára. Irodalmunk újjüjtéretének egyik előjeztét napismárosokó kívánok megemlékezni. Jeleni sirja és halvány emlékezte felkeltő vadjá az ő ötvenéves irodalmi munkálkodásának. Habár nem is tartozik a rohamos haladású újjüjtéretőkorsok legkiválóbb alakjaihoz: szorgalmas közreműködésével mégis hozzájárult a nagy kortársak diadalmas küzdelmeihez s emlékezetes nyomot hagyott maga után.

Rummy hihetetlen szaporaságú munkásságot fejtett ki. Lázás gyorsasággal dolgozott és szegte tudományosságunk majd minden ágát gyarapítani akarta. Széles körű encyklopaedista, búsás természetességű journalista, bannalatos összekötöztető levelező, ritka lelkedésű magyar író és gyarapodó irodalmunknak több évtizeden át első éber és rokonszenves ismertetője az európai sajtóban.

Volt valami az ő sajátosság jellemében s lázás munkásságában, a mi többé vádnak alapjául szolgált. Kortársai igen sajtószertien nyilatkoztak róla. A következő irodalom azonban semmiképpen se vette tudomásul s így került ő elefejtett szellemének birodalmába.

Megvalom, hogy háladatlan foladatot vállaltam magamra. Egy középrangú irodalmi feladatnál földelni az elefejtett szellemek közül, irodalmunk legérdekesebb korszakából, nem járhat azzal az érdeklődéssel, mely a legelőbbieké kortársakat megillott. De úgy találtam, hogy mégis hasznos munkát művelek, ha Kazinczy, Kisfaludy Károly és Vörösmarty elefejtett kortásit összekapcsolom a nagy korral s irodalomtörténetünk számára, forrásmunkámmal, néhány átkidáló és hézagoltó lapot nyújtok.

Másrészt a kegyelet munkáját művelem, midőn a derék törekvésű, ritka tevékenységű s európai hírű magyar író halvány emlékezetét születése százados fordulójának évében megújítom s jeleni sirjára Esztergomban az elismerés koszorúját teszem le.

Rummy életéről csak néhány szerzetészt szórt vonás jelent meg. Működését pedig a maga gazdaságban senki sem ismertette.

Ékezetem volt az összes Rummy-irodalmat áttanulmányozni s a Nemzeti Múzeumban özött Rummy-kéziratokat valamint az Akadémiában található gazdag Rummy-levelezést átkutatni. Így tehát terjedelmesebb munkára való anyag állott rendelkezésemre.

Munkám Rummy korabeli arézképével, Aigner Lajos ur Kádásában fog Junius eljével megjelenni. Jövedelme egy részét síremlékére, másrészt nélkülözö családjának szenteltem. Az előfizetési összeg egy

forint; bolti ára egy forint húsz. Az előfizetési összeget május 20-áig Aigner Lajos, Budapest, Váci-uca 1. sz. címzés alatt veszik föl. — Tízre tiszteletpéldány. Budapest, 1880. május hóban. Kőrösi László.

Vidéki és helyi hírek.

Dr. Klein Mór helybeli volt főrabbi kitünően sikerült arézképe már megérkezett. A fizet, (mely Nobel Armin könyvekeskedésében is kapható) czíme így hangzik: „Mit akarom? miképen jutalmaztak? s mit óhajtok?” Bucsbeszéd mondotta dr. Klein Mór főrabbi Pápa, 1880. május 1-én. Kiadja a pápai úr. hitközség. E fizetek tiszta jövedelme dr. Klein Mór nevű viselő ösztöndíjjal javára fordítatik. Ára 50 kr A fizet Nobel Armin könyvnyomtatásában nyomatot és nagyon szélesen van kiállítva.

A helybeli plebánia hivatal a következő hirdetésnyel bocsátotta ki: A ker. kath. híveknek tudomására hozatik, hogy kegyelmes főpásztorunk május 30-án bérnálni fog Pápa. A kik ezen szenteséghez akarunk járulni, a következőket tartásuk szem előtt: 1. Csak azok bérnálni hozhatnak, a kik még nincsenek megbérnálv, de legalább egyszer életben már gyóntak és áldoztak. 2. Bérna atyák és bérna anyák, vagy ezek helyettesei csak keresztény katolikusok lehetnek. 3. Minden bérnálandó a plebánian beírassa magát. A beírás pünkösöd kedden kezdődik, és tart a rákövetkező vasárnapig. Beírási órák: reggel 8 óráig 12-ig; délután 2 óráig 5-ig. Beírásokr mindenki egy ezredulát kap, melyet a bérnárlásra mindenki elhozson; mert e nélkül nem fog megbérnáltatni. 4. A bérnálnás előtti héten minden megbérnálandó meggyónjék és megáldozék. A gyónáshoz is el kell vinni a beírásokr kapott bérna-ezredulát; mert erre fogja red írni a gyónató atya, hogy az illető meggyónit. A kinek ezredulájára nem lesz red írva a gyónató atya neve, az nem fog a bérnálnó szenteséghez bocsátatni. A bérnálnás május 30-án pünkösöd után 2-ik vasárnap reggel kezdődik. Ezen időre a bérnálandók a bérna szőlökkel együtt a templomba legyennek és a két pad sor között foglaljanak helyet, kezökben a bérna-ezredulával. 6. A templomba csak a két mekkajuton szabad bemenni, kijöni pedig a főajtón és sekrestye ajtón lehet, hogy rendeltség ne legyen. 7. A ki megbérnáltatott az mindjárt kimehet a templomból. A bérnálnás végeztével azonban a nagy haranggal jel adatik, ekkor a megbérnáltak mind visszamenjenek a templomba, hogy a főpásztor utolsó atyai áldásában részesülhessenek. 8. A rend és esend mindenkin kötelességévé tétetik.

A Tapolca vizét lecsapolták és hozzá fogtak a meder tisztításához. A mederben sok helyen a megmaradt vízben gyermekek és felnőttek halásznak és nem sikertelűn. A pünkösöd két napján számosan vándoroltak ki Tapolcazfőre, a forrásokat megszemlenni.

Az időjárás 17-én déltán ismét megváltozott. Éjjel oly hívós idő volt, hogy félni lehetett a fagytól. 18-án reggel az a hir terjedt el a városban, hogy az éjjel környékünkön minden elfagyott; ezen hir azonban alaptalanul bizonyult. Mint értesülünk Veszprémben a múlt héten nagy jégeső volt, mely a gabnáknak sok kárt okozott.

12 győri tanuló volt városunkban, kik dr. Spack Lajos és Csemesz tanár kur kíséretében indultak el Győről el 6-ik 14-én. Győről directe Herendre utaztak, ott megnézték a porcellán-gyárt, onnét még aznap Kis-lődre mentek át, hol Mayer ur újonan berendezett köedény-gyártát szemléték meg. Aján megnézték az üveg-hutát, a kőszobányt, honnan aztán Somlyóra rándultak. Ott a társaság két részre oszlott. Az egyik rész Csemesz tanár urral Pápra jött, a másik pedig előbb Somlyó várát tekintette meg és csak estefelé jött Pápra. Hétfőn korán reggel a helybeli várkertet szemléték meg. Megnézték még azonkívül a kastélyt, a kath. egyházat, a zsidó templomot, a ref. főgyűmásműot, annak muzéumát. Mindent megnézték, mindenhol voltak, még — a „Schweizerer”-ban is. — Hétfőn déltán utaztak vissza Győrré.

Hymen. — A „Veszprém” írja: Tekintetes Stáhlj György k. tanfelügyelő ur e hét elején vezette öltárhöz Hunkár Mihály földbírtokos ur kedves leányát Angelát. Az esküvő Bánkon volt, az esketést Pribék István ó méltóságú regézte, mász-nagrok Paiss Andor és Hunkár Mihály urak voltak. Boldogságot kívánunk az új párnak.

Mint értesülünk Károlyi szinigazgató Pó zsonyóhó folyamodott engedélyért, hogy Veszprémben 10 előadást tarthasson. A városi hatóság megadta az engedélyt. — Ezt írja a „Veszprém”.

Reiner Antonia jelenleg Nyiregyháza vendég-szerepeltető Kézöny, a következőket írja: „Kis menyecske (Graciella) Lecoque kintő zenjűt operetteje a szépszámu közönségnek kedves órást szerzett, dacára annak, hogy nem első alkalommal látta. A czimzerepben Reiner Antonia mesteri dallama, könyved hanghordása oly kitünő iskolára vall, minőt színpadunkon még nem láttunk. Jóval fölülmúja mindazokat, kikről dicsőreleg kellett megemlékezni annak idejében. Egy oly teljes egészét képez a k. a. dalművészi képzettsége, mely kifogás alá

nem vehető a legkisebb mozzanatában sem. Praecitálás, a hangzertő szigorú megtartása, ércés, csongó, könnyen fejlőd és átmenetében simasággal megdőlött hanganyag teszük őt méltóvá, a legszörűbb bírálat elismerő kifejezéseire. Különbén mellesleg felelőtűk, hogy jobb, korrektebb operette-kolozatur-énekésű a vidéken nésem. Ugyancsak Nyiregyháza mfködők Kövessy Sarolta, Keady Gusztáv, Toldy Ferenc, kik mindannyian jó emlékek hagyták el városunkat.

A pápai úr. hitközségi iskolaszék elnökévé és a hitközségi népiskola igazgatójává dr. Koritschomer Lipót ügyvéd ur választották meg. Öszintén örövendűnk, hogy a hitközség jó hírűvé, eddig minden szemellenben vezetett iskolája ezentúl oly lelkes férő vezetése alatt minő dr. Koritschomer ur. Üdvözöljük a köztisztelőben álló férfit a tanügy terén!

Megyéspüspök úr ó excoletantiája ünnepléyes fogadás tárgyában a kath. hitközség képviselő testülete múlt vasárnap gyűlést tartván, elhatározta, hogy a szerzeteliszett főpásztor a tisztelet és szerzetelnek megfelelő külső tisztelnyilvánítással is fogadja. — A diszkaputól a főtemplomig az egyletek, testületek, iskolás fiúk és leányok zászlók alatt sorfaiat képezve állanak, míg a főtemplomnál a papsg hódolótát fogadja, s a templomba bevonul, honnan Graf Eszterházy Mórész úr ó méltóságának vendégülvételé kastélyba megy, és itt a megérkezés után a küldöttségeket fogadja és pedig először a papsgot, utána a hitközséget, a városi hatóságét stb. A kath. hitközség fűdőző küldöttsége Pap János, úr ó nagyságának elnökelete alatt, Baranyi István, Bermüller József, Hanauer Béla, Herbst János, Kollössváry Gyula, Lukonics Pál, Mikoviny Ödön, Rigó László és Varga Ferenc képviselőkből áll. A városi közgyűlés az ünnepléyes fogadás iránt a tanácsot bizta meg az intézkedéssel és 40 tag küldöttség által lesz az ünnepléyes bevonuláson képviselő. (*P. L.*)

A király örtékes ajándékával lepte meg a pesti lövész-társaságot, minapi ott időzése emlékére. Az ajándék két 40 centiméter magaz ezüst serlegből, s egy az előbbie stiljében tartott nehéz ezüst gyűmölösös kosárból áll, ez utóbbi kraválly betétell. A három darab mindegyikén a királyi címek bevése. — Budapestben, 1880. május 11. — A kitüntető ajándékok a király Iáth Károly főpölgalmazsterhez küldötte, mint főlövészmasterhez, hogy juttassa a lövész-társaság kezei közé.

A hirdetések hazája írja a „F. H.” végre is csak Amerika. Az angolok, a franciák — magyar lapokat természetesen nem is említve, — dehogyléphetnek nyomába. Hogy mily sokan használják fel a lapok hirdetési rovatát azelőzöldítására, mutatja az, hogy a newyorki Herald egyike közéleti számban nem kevesebb, mint 4437 hirdetés jelent meg. Megjegyzendő, hogy a Heraldban minden lapok közt a legrágábbak a hirdetések. Talán azért fordulnak hozzá annyian.

Hymen. A „Győri Közöny”-ben olvassuk: A következő sorokat vettük: T. szerkesztő ur! Élénk rememiszentit behatása alatt értesítem becces lapját egy kedélyes ünneplőnyről, melyen 6-ik 10-én jelen lenni szerencsém volt; tek. Kapornaki Kelemen igazcz szellemes leányának noszlopi Noszlopi Gyula földbírtokossal kötött früge alkalmából. Déltán 1-1-kor 9 hinton vonult fel a díszes nézmenet a helybeli keszegyűlésbe, melynek főltárárnal nagy. Asztl Lajos örkönökön apát ur az esketés szokásos solemnitás végeztével a jelen voltakat mélyen meglatozt s az új pár szívéhez irányzott beszédett tartott. A kivonulás ünnepi jellegét fokozta a nagyszámu közönség élénk érdeklődése. Az ünnepi lakoma, melyet legilletékesebben „lucluis”-nak nevezhetni, ugyancsak Asztl kanonok ur öngyűségénél várta a vendégeket. A menyasszony, ugy Farkas ida és Kelemen Gizella ürholgyek mint nyoszolyók tolteltégenek leírására annak kevésbé vállalkozhatom, miután a legfiomább izlés és elegancia festéséhez gyengének véletem tollamat. — A vendégzerető háziur nyitotta meg a toasztok sorát, üdvözölve nésem vendégeit, s bucsuzva másrészt mint nagybátyja szeretett lügától — a menyasszonytól. Utána méltóságos Wintler városplebános etc., az új párhoz és illetőleg a kedves háziaszonyhoz; majd pedig nagy. Martonfalvy Elek törvényészki elnök ur az új párhoz fordult üdvökvánataival. Szóloltattak még: Martonfalvy Elek ügyvéd ur a nyoszolókat; s Perthl Jenő jogh. ur az új párt üdvözölve. A díszes koszorúhó felelitem meg a völégényi k. rokonnait: id. és ifj. Noszlopinc s Puzdorné öngyűségáikat; a menyasszony részéről a t. családon kívül: Martonfalvayné öngyűségát, stb. A lakoma 1/5 órakor ért — ohajtott — véget, s 6 órakor oszlott szét a meglatozott vendégcsereg, meleg érzelmeinek újhó nyilvánulását engedve.

A sornalist. Egy Bpesti legnagyobb német lap riportere panaszokdókkolléjának. hogy Hohenlohe herczeg komornyikja kidobta. — „Sohse busuj!” verezszálja egy szerényebb kultur papirosnál alkalmazott kolléga — „engem is kidobott sokzor Wenckheim báró, még pedig sajtókezféleg.” A komornyik nem számos.

Felölő szerkesztő: Bánfi János.

H I R D E T É S E K.

Főnyeremény
esetl.
400,000 márka

Szerencse-
hirdetés.

A
nyereményeket
az állam biztosítja.
Első húzás
június 9. és 10.

Meghívás Hamburg állam által biztosított
nagy sorsjátékban
részvételre, melyben több mint

8 millió 300,000 márka
biztosan kisoroltatik.

Ez előnyös sorsjáték-nyeremény — melyek
tervszerint csak 87,500 sorsjegyből állanak —
a következők:

A legnagyobb nyeremény esetl. 400,000 m.,
továbbá

jutal.	250,000 m.	6 nyer.	4000 m.
1 nyer.	150,000 m.	68	3000 m.
1	100,000 m.	214	2000 m.
1	60,000 m.	10	1500 m.
1	50,000 m.	2	1200 m.
2	40,000 m.	531	1000 m.
2	30,000 m.	673	500 m.
5	25,000 m.	950	300 m.
2	20,000 m.	65	200 m.
12	15,000 m.	100	150 m.
1	12,000 m.	25150	138 m.
24	10,000 m.	2100	124 m.
4	8,000 m.	70	100 m.
3	6,000 m.	7300	94 és 87
52	5,000 m.	7850	40 és 20

Az egész művel 7 osztályból áll, s néhány hó alatt
biztosan elintéztetik.

Az első húzás határideje
f. évi június 9. és 10-ikére
hivatalosan van megállapítva.

A sorsjegyek ára:
Egy eredeti sorsjegy ára csak 3 ft. 50 kr.
Fél " " " " 1 ft. 75 kr.
Negyed " " " " — ft. 88 kr.

Ezen — az állam által biztosított eredeti sors-
jegyek (nem eltöltött ígervények) az összeg bérmentes
beküldése vagy posta-előleg útján általában a világ bár-
mely részére küldetnek.

Minden résztvevő kap tőlem még az eredeti sors-
jegyem kívül az állam-czímrel ellátott eredeti terve-
zetet ingyen és a megtörtént húzás után azonnal az
eredeti nyeremény-lajstromot felszállítás nélkül meg-
küldöm.

A nyeremények elküldése és kifizetése
az illetőknek egyenesen általam, pontosan és titoktar-
tás mellett eszközöltetik. Megrendelések legelő-
szerűbben postautalványon eszközölhetők.
Megbízások a külsőben levő húzás miatt

(9—12) **Id. Hekscher Sámuel**
bank- és váltóüzletéhez Hamburgban intézendők.

MOSÓ-INTÉZET

Van szerencsém a n. é. közönséget tisztelettel értesíteni, hogy **f. é. apr. 20-án Pápán** oly intézetet nyitottam, a milyen eddigelő vidéki magyar városokban nem állítottat. És ez az általam berendezett

MOSÓ-INTÉZET.

Nem kíméltem sem költséget sem pedig fáradságot, hogy intézetemet olyanná tegyem, mely a n. é. közönség pártolását megérdemli s képes legyen arra, hogy az azt igénybe vevő f. közönség általa **tetemes megtakarítást** eszközöl-
hessen és **felesleges kiadásoktól** ment legyen.

Mosóintézetem mindazon czikkekre vállalkozik, a melyek egyáltalán moshatók, s így ezentül **csipkék** és hasonló tárgyak mosatása végett, nem szükséges bécsi intézetekhez fordulni.

A másásra szánt tárgyak **rőfös kereskedésembe**, (Pápán, szél-utca) fogadtatnak el; **kívánatra azonban a házhoz is elküldhetek azokért.**

Ajánlom intézetemet a n. é. közönség kegyes pártfogásába s maradok
mely tisztelettel

TAUSZ FÜLÖP.

MEGJELENT

„Ifjusági és népkönyvtár“

II. füzet:

„A varróleány.“

Kapható Nobel Arminnál és minden hazai
könyvkereskedésben.

ÁRA: 40 kr.

Könyvnyomda.

NOBEL ARMIN

Könyvkötészet.

ajánlja

a legújabb anyagokkal gazdagon felszerelt

KÖNYVNYOMDÁJÁT

hol

minden néven nevezendő nyomdai munkák a legnagyobb gond-
dal, csínnal s hiba nélkül leggyorsabban s legmèrsékeltőbb áron
állittatnak ki.

Intézetem ennél fogva minden hasonnemű vállalattal bátran versenyezhet.

Könyvkereskedés.

Brochurák, röpiratok, lapok, gyászlapok, el-
közjegyzői és ügyvédi jegyzési kártyák, fal-
nyomtatványok, szám-
ragaszok, árjegyzékek,
lák, levélfejek, bori-
báli meghívók, kör-
tettek, névjegyek, ét-
levelek, rovatolt táb-
Bármiféle itt meg nem nevezett nyomtatvány minta szerint, azonnal elkészítettik.

látatok hivatalok és
egyletek részére, bár-
ezák, bármiféle nyom-
tatvány takarékpénz-
tár és más intézetnek.

Papír- és íróeszközök.